

ISSN 1682-2374

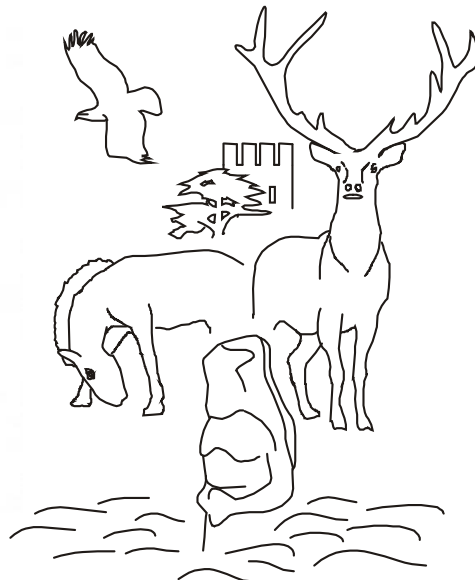
ВІСТІ

БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА "АСКАНІЯ-НОВА"

100 РОКІВ ДЕРЖАВНОЇ ЗАПОВІДНОСТІ В УКРАЇНІ:
РЕЗУЛЬТАТИ І ПЕРСПЕКТИВИ
(МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ. 23–25 КВІТНЯ 2019 Р.)

Спеціальний випуск   *Том*   **21**
Special issue   *Volume*

2019

***NEWS
BIOSPHERE RESERVE
"ASKANIA NOVA"***

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК "АСКАНІЯ-НОВА" ІМЕНІ Ф.Е. ФАЛЬЦ-ФЕЙНА**

**NATIONAL ACADEMY OF AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE
FALZ-FEIN BIOSPHERE RESERVE "ASKANIA NOVA"**

**ВІСТІ
БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
"АСКАНІЯ-НОВА"**

Науковий журнал
Заснований 1998 року

**NEWS
BIOSPHERE RESERVE
"ASKANIA NOVA"**

Scientific Journal
Founded in 1998

Реєстраційне свідоцтво КВ № 5410 від 22.08.2001 р.

Журнал публікує статті з питань заповідної справи, збереження природного різноманіття, біології, екології, охорони рідкісних видів рослин і тварин у природі та штучно створених умовах, степового природокористування, ґрунтознавства, інтродукції, реінтродукції

It is the journal which offers the contemporary state and results of research in Biology, Ecology, Soil Science, Protection of rare species of plants and animals in Nature and under the artificial conditions. The problems of preservation of natural diversity and steppe nature using, introduction, reintroduction, and the reserve business are discussed

Головний редактор

Гавриленко В.С., к.б.н., с.н.с.

Заступник головного редактора

Ясинецька Н.І., к.б.н., с.н.с.

Редакційна колегія:

Дідух Я.П., д.б.н., проф., чл.-кор. НАНУ (Київ, Україна);
Бойко М.Ф., д.б.н., проф. (Херсон, Україна);
Гавриленко Н.О., к.б.н., с.н.с. (Асканія-Нова, Україна);
Смельянов І.Г., д.б.н., проф., чл.-кор. НАНУ (Київ, Україна);
Корінець Н.О., к.с.-г.н. (Асканія-Нова, Україна);
Кошелев О.І., д.б.н., проф. (Мелітополь, Україна);
Мойсієнко І.І., д.б.н., проф. (Херсон, Україна);
Поліщук І.К. (Асканія-Нова, Україна);
Рубцов А.Ф., к.с.-г.н., с.н.с. (Асканія-Нова, Україна);
Ресіо Еспеіо Х.М., д.б.н., проф. (Кордова, Іспанія);
Тараріко О.Г., д.с.-г.н., проф., акад. НААН (Київ, Україна);
Ходосовцев О.Є., д.б.н., проф. (Херсон, Україна);
Чернічко Й.І., д.б.н. (Мелітополь, Україна);
Шаповал В.В., к.б.н. (Асканія-Нова, Україна)

Editor-in-Chief

Havrylenko V.S.

Associate Editor

Yasynetska N.I.

Editorial Board:

Didukh Ya.P. (Kyiv, Ukraine);
Boyko M.F. (Kherson, Ukraine);
Havrylenko N.O. (Askania Nova, Ukraine);
Yemelyanov I.E. (Kyiv, Ukraine);
Korinets N.O. (Askania Nova, Ukraine);
Koshelev O.I. (Melitopol, Ukraine);
Moisienko I.I. (Kherson, Ukraine);
Polishchuk I.K. (Askania Nova, Ukraine);
Rubtsov A.F. (Askania Nova, Ukraine);
Recio Espejo J.M. (Cordoba, Ispain);
Tarariko O.G. (Kyiv, Ukraine);
Khdosovtsev O.Ye. (Kherson, Ukraine);
Chernichko Yo.I. (Melitopol, Ukraine);
Shapoval V.V. (Askania Nova, Ukraine)

Адреса редколегії:

Біосферний заповідник "Асканія-Нова"
вул. Паркова, 15, смт Асканія-Нова, Чаплинський район,
Херсонська обл., Україна, 75230

Address of Editorial Board:

The Biosphere Reserve "Askania Nova"
Street Park 15, Askania Nova, Chaplynka district,
Kherson region, Ukraine, 75230

Tel./Fax (05538) 6-12-32. Tel. (05538) 6-14-75

E-mail: askania.zap@gmail.com

<http://www.askania-nova-zapovidnik.gov.ua>

Затверджено до друку Вченою радою Біосферного заповідника "Асканія-Нова" НААН
(протокол № 10 від 08 листопада 2019 р.)

АСКАНІЯ-НОВА 2019 ASKANIA NOVA

© Біосферний заповідник "Асканія-Нова", 2019

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
БІОСФЕРНИЙ ЗАПОВІДНИК "АСКАНІЯ-НОВА" ІМЕНІ Ф.Е. ФАЛЬЦ-ФЕЙНА

ВІСТІ БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА "АСКАНІЯ-НОВА"

Науковий журнал

Позиція дирекції заповідника та редколегії може не збігатися з думками авторів публікацій

Перекладач А.А. Зубкова
Комп'ютерна верстка І.В. Сауремільх, А.В. Щербакова
Малюнок на обкладинці І.К. Поліщука

Підписано до друку 12.12.2019 р.
Формат 29,7х42/28. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. ____ Друк. різнограф.
Тираж 100 прим.

Надруковано: ФОП Половко Н.В.,
м. Дніпро, вул.Пастера 10/26, тел. 056-373- 66-49

ВІСТІ

2019

Том 21

БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА "АСКАНІЯ-НОВА"

Зміст

СТОРИНКА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА.....	12
ЗАПОВІДНА СПРАВА, СТЕПОВЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	
<i>Ткаченко В.С.</i> "ПЛАНЕТАРНА СИСТЕМА" ЗАПОВІДНИХ СТЕПІВ УКРАЇНИ І ЇЇ ЗМІЩЕННЯ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛІННЯ.....	13
<i>Ткаченко В.С., Тищенко О.В., Бойченко С.Г.</i> ПРИАЗОВСЬКІ СТЕПИ І ПРИМОРСЬКІ КОСИ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗМІН ДОВКІЛЛЯ.....	18
<i>Коніщук В.В.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ.....	27
<i>Боровик Л.П.</i> СУЧАСНИЙ СТАН РОСЛИННОГО ПОКРИВУ СТРІЛЬЦІВСЬКОГО СТЕПУ (ЛУГАНСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК).....	37
<i>Воровка В.П., Коломійчук В.П., Демченко В.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ МІСЦЕВИХ (РАЙОННИХ) СХЕМ ЕКОМЕРЕЖІ НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	47
<i>Подпрятюк О.О., Сіренко В.О., Сіренко Н.М., Яровий С.С., Осадчук П.П.</i> ПЕРСПЕКТИВНІ ПІД ЗАПОВІДАННЯ ЦІЛИННІ ДІЛЯНКИ БІЛЬМАЦЬКОГО РАЙОНУ ОХОРОННОЇ ЗОНИ ЗАПОВІДНИКА "КАМ'ЯНІ МОГИЛИ" (ПІВНІЧНЕ ПРИАЗОВ'Я).....	52
<i>Руденко А.Г., Коваленко В.М., Руденко В.П., Коваленко Т.А.</i> ОРНІТОЛОГІЧНІ КРИТЕРІЇ НЕОБХІДНОСТІ ЗМІНИ СТРАТЕГІЇ ОХОРОНИ ОСТРІВНИХ ЕКОСИСТЕМ РАЙОНУ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "ДЖАРИЛГАЦЬКИЙ".....	61
<i>Лобков В.А.</i> ПРО ПІДСУМКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ І ЗБЕРЕЖЕННЯ РІДКІСНИХ ВИДІВ ТВАРИН І РОСЛИН.....	73
<i>Белей Л.М.</i> ЗАПОВІДНІ ЛІСИ КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ НА ЗЕМЛЯХ У ПОСТІЙНОМУ КОРИСТУВАННІ: ПРИРОДООХОРОННИЙ АСПЕКТ..	80
<i>Приймак В.В., Демішевський К.В.</i> СУЧАСНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН АЗОВО-СИВАСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ.....	85
<i>Курячий К.В., Погребняк О.І., Сидоренко О.А.</i> РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК "КРАМАТОРСЬКИЙ" ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ НА СХОДІ УКРАЇНИ.....	90
<i>Мнюх О.В.</i> ЗНАЧЕННЯ НПП "МАЛЕ ПОЛІССЯ" У ЗБЕРЕЖЕННІ РІДКІСНИХ ВИДІВ РОСЛИН У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	94
<i>Решетюк О.В.</i> ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД БУКОВИНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	98
<i>Симоненко Н.В., Наливайко А.С., Ткалич Ю.В.</i> РОЛЬ МЕЗИНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ В ЗБЕРЕЖЕННІ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ЧЕРНІГОВО-СІВЕРЩИНИ...	106
<i>Шпак Н.П., Дудник Г.Л., Любченко В.С.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВІДНОВЛЕННЯ БЕРЕКИ ЛІКАРСЬКОЇ В УМОВАХ ПІВДЕННО-ПОДІЛЬСЬКОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	110
<i>Коржов Є.І.</i> ОГЛЯД СУЧАСНИХ МЕТОДІВ БЕРЕГОУКРІПЛЕННЯ УЗБЕРЕЖЖЯ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПРИРОДНИМ ШЛЯХОМ.....	119
<i>Соломаха Н.Г., Короткова Т.М.</i> ВПЛИВ ЗМІН КЛІМАТУ НА ІНТРАЗОНАЛЬНУ ЛІСОВУ РОСЛИННІСТЬ ЗАПОВІДНОГО УРОЧИЩА "МАРІУПОЛЬСЬКА ЛІСОВА ДАЧА".....	124
ОХОРОНА РІДКІСНИХ ВИДІВ РОСЛИН І ТВАРИН У ПРИРОДІ	
<i>Борсукевич Л., Данилик І., Кузярін О., Сосновська С., Гончаренко В.</i> РІДКІСНІ ВОДНІ ТА ПЕРЕЗВОЛОЖЕНІ ОСЕЛИЩА БАСЕЙНУ ЗАХІДНОГО БУГУ.....	133
<i>Селюніна З.В.</i> НАЗЕМНІ ССАВЦІ ЧОРНОМОРСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА, ЩО ЗАНЕСЕНІ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ.....	144
БОТАНІКА	
<i>Ванзар О.М., Романюк В.В., Равлюсь І.В.</i> АНАЛІЗ АДВЕНТИВНОЇ ФРАКЦІЇ ФЛОРИ ЛУЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ГАЛИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ.....	153
<i>Воробйов Є.О., Паскевич С.А.</i> БІОТОПІЧНА ПРИУРОЧЕНІСТЬ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ПОПУЛЯЦІЇ КОНЯ ПРЖЕВАЛЬСЬКОГО <i>EQUUS FERUS PRZEWALSKII</i> POLJAKOV, 1881.....	162

Бумар Г.Й. ЩОДО ВИВЧЕННЯ БІОЛОГО–ЕКОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖУРАВЛИНИ БОЛОТНОЇ <i>OXYCOCCUS PALUSTRIS</i> PERS. В ПОЛІСЬКОМУ ЗАПОВІДНИКУ.....	171
Лоя В.В., Вакуленко Т.Б., Каюткіна Т.М. ДІАГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ КАРПОЛОГІЧНИХ ОЗНАК ДЕЯКИХ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДИНИ АРОСУНАСЕАЕ.....	175
Дегтярьов Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РОСЛИННОГО ПОКРИВУ ЧОРНОЗЕМУ ТИПОВОГО ПІД ПЕРЕЛОГОМ.....	179
Абоїмова А.Н., Левон В.Ф. ПОСУХОСТІЙКІСТЬ ВИДІВ РОДУ <i>JUGLANS</i> L. В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	183
Кушнір Н.В. МОРФОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛИСТКОВОЇ ПЛАСТИНКИ ВИДІВ РОДУ <i>CROCUS</i> L. ФЛОРИ УКРАЇНИ.....	187
Багацька Т.С. МЕТОДИКА РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ЗАБУР'ЯНЕННЯ ТЕРИТОРІЙ <i>SCENCHRUS LONGISPINUS</i> (HACK.) FERNALD (POACEAE).....	194
Бельська О.В. РОЗПОДІЛ ¹³⁷ Cs В ЕКОСИСТЕМАХ ЛИШАЙНИКОВИХ БОРІВ ПОЛІСЬКОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА.....	198
Заячук В.Я., Погрібний О.О., Хомюк П.Г. БОРОВІ ТИПИ ЛІСУ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ <i>PINUS SYLVESTRIS</i> L. В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ДОПОВНЕННЯ.....	202

ЗООЛОГІЯ

Калюжна М.О. ОСОБЛИВОСТІ БІОТОПІЧНОГО РОЗПОДІЛУ ЇЗДЦІВ-АФІДІЙ (HYMENOPTERA, BRACONIDAE, ARNIDIIDAE) ЛІСОСТЕПОВОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ.....	206
Кузьміна Т.А., Слівінська К.А., Звезінцова Н.С., Смаголь В.М., Харченко В.О. ГЕЛЬМІНТИ КОПИТНИХ, ЗАНЕСЕНИХ ДО ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ.....	213
Черничко Й.І., Вінокурова С.В., Яковлев М.В., Гайдаш О.М. СТАН ОРНІТОФАУНИ ОСТРОВА МАЛИЙ ТАТАРУ (РЛП "ІЗМАЇЛЬСЬКІ ОСТРОВИ") ПІСЛЯ ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ.....	218
Мороз В.А. ДО ЕКОЛОГІЇ ЛУНЯ ЛУЧНОГО <i>CIRCUS PYGARGUS</i> В СТРІЛЬЦІВСЬКОМУ СТЕПУ (ЛУГАНСЬКИЙ ПРИРОДНИЙ ЗАПОВІДНИК).....	230
Пісоцька В.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОРНІТОКОМПЛЕКСІВ РІЗНИХ ТИПІВ ПОЛЕЗАХИСНИХ ЛІСОСМУГ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	237
Юзик Д.І. ЕКОЛОГО-ФАУНІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОРНІТОФАУНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "ЧЕРЕМОСЬКИЙ" ТА ОКОЛИЦЬ.....	242
Старовойтова Т.В., Мезінов О.С. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБУВАННЯ ПТАХІВ ВОДНО-БОЛОТНОГО КОМПЛЕКСУ НА ТЕРИТОРІЇ БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА "АСКАНІЯ-НОВА" ЗА ОСТАННІ 35 РОКІВ.....	250
Іосипчук А.М. ДОСЛІДЖЕННЯ АРАНЕОФАУНИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ "ДЖАРИЛГАЦЬКИЙ".....	254
Чebітько О.О. ПІТУЧНІ ГНІЗДІВЛІ ДУПЛОГНІЗНИХ ПТАХІВ В ЯКОСТІ БЕЗПЕЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРЕДСТАВНИКІВ DIPTERA.....	259
Демешкант В., Слівінська К. ОСОБЛИВОСТІ ЕМАЛІ КОРИННИХ ЗУБІВ КОНЕЙ ПРЖЕВАЛЬСЬКОГО <i>EQUUS FERRUS PRZEWALSKII</i> РОЛЖАКОВ, 1881 ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ ЯК ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ.....	263
Ясинецька Н.І., Кліх Д., Слівінська К.А. ПОПУЛЯЦІЯ КОНЯ ПРЖЕВАЛЬСЬКОГО В ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ: МОНІТОРИНГ ЧИСЕЛЬНОСТІ ТВАРИН ТА РІВНЯ ЗАРАЖЕНОСТІ КИШКОВИМИ ПАРАЗИТАМИ У 2015–2018 РР.....	269
Войтковська С.К., Ясинецька Н.І., Мезінов О.С. СОЦІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ І ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ЛАНІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ <i>ДАМА ДАМА</i> У НАПІВВІЛЬНИХ УМОВАХ УТРИМАННЯ В БІОСФЕРНОМУ ЗАПОВІДНИКУ "АСКАНІЯ-НОВА".....	276

ТЕОРІЯ, МЕТОДИ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТРОДУКЦІЇ ТА РЕІНТРОДУКЦІЇ

Рубцов А.Ф., Гавриленко Н.О. КОЛЕКЦІЯ РОСЛИН РОДИНИ VITACEAE JUSS. В ДЕНДРОЛОГІЧНОМУ ПАРКУ "АСКАНІЯ-НОВА".....	284
Клименко А.В. УНІКАЛЬНІ ПЕЙЗАЖІ ТА КОМПОЗИЦІЇ В НБС ІМ. М.М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ.....	292
Шиндер О.І. СПОНТАННА ДЕНДРОФЛОРА НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМЕНІ М.М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ (М. КИЇВ).....	299
Гриценко В.В. МОДЕЛЬ ЛУЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ: РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ.....	308
Григор'єва О.В., Клименко С.В., Гльїнська А.П., Вергун О.М., Бріндза Я., Іванішова Е. МОРФОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА АНТИОКСИДАНТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЛОДІВ МУШМУЛИ ГЕРМАНСЬКОЇ <i>MESPILUS GERMANICA</i> L.	319

Клименко С.В., Гльїнська А.П. МОРФОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ПЛОДІВ СОРТІВ <i>CYDONIA OBLONGA</i> MILL. КОЛЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМЕНІ М.М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ.....	328
Калашикіова Л.В. НАУКОВІ ОСНОВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ РАРИТЕТНИХ ВИДІВ ТРАВ'ЯНИСТИХ РОСЛИН ФІТОБІОТИ ДЕНДРОПАРКУ "ОЛЕКСАНДРІЯ" НАН УКРАЇНИ.....	337
Дойко Н.М. ОЦІНКА ТРАВ'ЯНИСТОГО ПОКРИВУ СХІДНОЇ БАЛКИ У ДЕНДРОПАРКУ "ОЛЕКСАНДРІЯ" НАН УКРАЇНИ З МЕТОЮ ЙОГО ОПТИМІЗАЦІЇ.....	343
Плескач Л.Я., Вірченко В.М. ДОСЛІДЖЕННЯ ВИДОВОГО РІЗНОМАНІТТЯ МОХОПОДІБНИХ В ДЕНДРОПАРКУ "ОЛЕКСАНДРІЯ" НАН УКРАЇНИ.....	350
Драган Н.В., Бойко Н.С., Пидорич Ю.В. ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ ВСИХАННЯ <i>FRAXINUS EXCELSIOR</i> L. В ДЕНДРОПАРКУ "ОЛЕКСАНДРІЯ" НАН УКРАЇНИ.....	356

ІСТОРІЯ ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ ТА ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА

Василюк О.В. АСКАНІЯ-НОВА: "ПЕРШИЙ ЗАПОВІДНИК" ЧИ "ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАРК" УКРАЇНИ.....	365
Василюк О.В. НОВІ ВІДОМОСТІ З ІСТОРІЇ БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА "АСКАНІЯ-НОВА" В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ ЧАСІВ НІМЕЦЬКО-ФАШИСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ 1942–1944 РОКІВ.....	370
Чорна Г.А., Мамчур Т.В. НАТУРАЛІСТ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ – В.В. МОНТРЕ-ЗОР.....	377
Гетьман В.І., Григоренко А.В. МОРАЛЬ І МУДРІСТЬ ЗАПОВІДНОГО ЛАНДШАФТУ.....	384

КОРОТКІ ПОВІДОМЛЕННЯ

Шавріна В.І., Ткач С.Д., Охріменко С.Г. РІДКІСНІ ВИДИ РОСЛИН У СТРУКТУРІ СПОЛУЧНИХ ТЕРИТОРІЙ ЕКОМЕРЕЖІ СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ.....	390
Гнезділова В.І., Буняк В.І., Неспляк О.С., Маховська Л.Й. ОСЕРЕДКИ РІДКІСНИХ ВИДІВ В ЛУЧНО-ПАСОВИЩНИХ ТА ЛІСОВИХ ОСЕЛИЦЯХ ГОРИ ГВІЗД (СКИБОВІ ГОРГАНИ).	393
Сухарюк Д.Д., Глеб Р.Ю., Антосяк Т.М., Козурак А.В., Волощук М.І. ЗОЗУЛИНЦЕВІ КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА: ПОШИРЕННЯ ТА ЗАХОДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ.	396
Конах Є.В. НОВІ МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ ВИДІВ РОДУ <i>ORNITHOGALUM</i> L. НА ПІВНОЧІ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ (ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ).....	399
Пасайлюк М.В. ОХОРОНА, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ МАКРОМІЦЕТІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ "ГУЦУЛЬЩИНА".....	402
Гаврилюк Ю.В., Шарай Д.С. ВИДОВИЙ СКЛАД ТА СТАН ПОПУЛЯЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН НА ТЕРИТОРІЇ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	405
Давидова А.О., Пономарьова А.А. КЛАСИФІКАЦІЯ ВОДНИХ БІОТОПІВ НПП "НИЖНЬОДНІ-ПРОВСЬКИЙ".....	408
Бережна І.О. ОЦІНКА ВПЛИВУ КЛІМАТИЧНИХ УМОВ НА СТЕПОВІ ЕКОСИСТЕМИ (НА ПРИКЛАДІ ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА "МИХАЙЛІВСЬКА ЦІЛИНА").....	411
Глухова С.А., Шиндер О.І., Михайлик С.М., Ємець Л.І. ЗЛАКИ І ЗЛАКОПОДІБНІ ТРАВИ В КОЛЕКЦІЇ СИРЕЦЬКОГО ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ (вм. КИЇВ).....	414
Джуренко Н.І., Паламарчук О.П., Коваль І.В., Смоля А.Л. ДОСЛІДЖЕННЯ БІОЛОГІЧНО АКТИВНИХ СПОЛУК РОБІНІЇ ЗВИЧАЙНОЇ <i>ROBINIA PSEUDOACACIA</i> L.	417
Юречко Р.Ю. ДОПОВНЕННЯ ДО ПОШИРЕННЯ <i>ERECHTITES HIERACIFOLIA</i> (L.) RAF. EX DC. (ASTERACEAE) У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	420
Баточенко В.М., Юречко Р.Ю. ЗАНОСНІ ВИДИ РОСЛИН НА ЗАХОДІ ПОДІЛЛЯ.....	423
Федюшко М.П., Коваленко Д.В., Ковальова Ю.А. ЕКОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ПЕСТИЦИДІВ НА БІОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ АГРОЕКОСИСТЕМ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я УКРАЇНИ... ..	426
Біляков І.В. ДИНАМІКА СТАНУ ПРИРОДНИХ ПОПУЛЯЦІЙ ЗЕМНОВОДНИХ ТА ПЛАЗУНІВ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	429
Назаренко В.Ю. РІДКІСНІ ТА МАЛОВІДОМІ ВИДИ ЖУКІВ НАДРОДИНИ CURCULIONOIDEA (INSECTA: COLEOPTERA) ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	432
Заблудовська С.О. ОГЛЯД КЛІЩІВ РОДИН EREYNETIDAE OUDEMANS, 1931 ТА GASTRONYSSIDAE FAIN, 1956 БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА "АСКАНІЯ-НОВА".....	435
Бабицький А.І., Безсмертна О.О. ПОШИРЕННЯ ВИДІВ РОДУ <i>CORYNOPTERA</i> (DIPTERA, SCIARIDAE) НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	438
Йоркіна Н.В., Умерова А.К. ОСОБЛИВОСТІ БІОТОПІЧНОГО РОЗПОДІЛУ ОКРЕМИХ ВИДІВ	

НАЗЕМНИХ МОЛЮСКІВ У РІЗНИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ЗОНАХ УРБОЕКОСИСТЕМИ МЕЛІТОПОЛЯ.....	441
<i>Генцицький М.В.</i> ПРИЧИНИ ЗАГИБЕЛІ НАЗЕМНИХ МОЛЮСКІВ НА ЗЕМЛЯХ ПЗФ І ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ (ПІВНІЧНО-ЗАХІДНЕ ПРИАЗОВ'Я)	444
<i>Гоч І.В.</i> "ОСЕТРОВА ВАРТА" – ДОСВІД ДВОРІЧНОЇ ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДУНАЙСЬКОМУ БІОСФЕРНОМУ ЗАПОВІДНИКУ	446
<i>Волошина Т.В., Рейлян А.С.</i> РОЛЬ АЗОВО-СИВАСЬЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ В РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ НАСЕЛЕННЯ.....	449
ХРОНІКА	
<i>Ясинецька Н.І., Корінець Н.О.</i> МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ "100 РОКІВ ДЕРЖАВНОЇ ЗАПОВІДНОСТІ В УКРАЇНІ: РЕЗУЛЬТАТИ І ПЕРСПЕКТИВИ"	452
ВТРАТИ НАУКИ	
<i>Ясинецька Н.І.</i> ПАМ'ЯТІ ЄВГЕНА ПЕТРОВИЧА СТЕКЛЕНЬОВА.....	454
<i>Ясинецька Н.І.</i> ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ ВАСИЛЬОВИЧА ЛОБАНОВА.....	456
ДО УВАГИ АВТОРІВ	457
<i>Содержание</i>	
СТРАНИЦА ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА	12
ЗАПОВЕДНОЕ ДЕЛО, СТЕПНОЕ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЕ	
<i>Ткаченко В.С.</i> "ПЛАНЕТАРНАЯ СИСТЕМА" ЗАПОВЕДНЫХ СТЕПЕЙ УКРАИНЫ И ЕЕ СДВИГИ ПОД ВЛИЯНИЕМ ГЛОБАЛЬНОГО ПОТЕПЛЕНИЯ.....	13
<i>Ткаченко В.С., Тищенко О.В., Бойченко С.Г.</i> ПРИАЗОВСКИЕ СТЕПИ И ПРИМОРСКИЕ КОСЫ СЕВЕРНОГО ПРИАЗОВЬЯ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННЫХ ИЗМЕНЕНИЙ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ.....	18
<i>Конущук В.В.</i> АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПРОВЕДЕНИЯ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ В ОБЪЕКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВЕДНОГО ФОНДА УКРАИНЫ.....	27
<i>Боровик Л.П.</i> СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ РАСТИТЕЛЬНОГО ПОКРОВА СТРЕЛЬЦОВСКОЙ СТЕПИ (ЛУГАНСКИЙ ПРИРОДНЫЙ ЗАПОВЕДНИК).....	37
<i>Воровка В.П., Коломийчук В.П., Демченко В.А.</i> ОСОБЕННОСТИ РАЗРАБОТКИ МЕСТНЫХ (РАЙОННЫХ) СХЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СЕТИ НА ПРИМЕРЕ ЗАПОРОЖСКОЙ ОБЛАСТИ.....	47
<i>Подпратов О.О., Сиренко В.А., Сиренко Н.М., Яровой С.С., Осадчук П.П.</i> ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ПОД ЗАПОВЕДАНИЕ ЦЕЛИННЫЕ УЧАСТКИ БЕЛЬМАЦКОГО РАЙОНА ОХРАНОЙ ЗОНЫ ЗАПОВЕДНИКА "КАМЕННЫЕ МОГИЛЫ" (СЕВЕРНОЕ ПРИАЗОВЬЕ)...	52
<i>Руденко А.Г., Коваленко В.М., Руденко В.П., Коваленко Т.А.</i> ОРНИТОЛОГИЧЕСКИЕ КРИТЕРИИ НЕОБХОДИМОСТИ ИЗМЕНЕНИЯ СТРАТЕГИИ ОХРАНЫ ОСТРОВНЫХ ЭКОСИСТЕМ РАЙОНА НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА "ДЖАРЫЛГАЧСКИЙ"....	61
<i>Лобков В.А.</i> ОБ ИТОГАХ И ПЕРСПЕКТИВАХ ЗАПОВЕДНОГО ДЕЛА И СОХРАНЕНИЯ РЕДКИХ ВИДОВ ЖИВОТНЫХ И РАСТЕНИЙ.....	73
<i>Белей Л.М.</i> ЗАПОВЕДНЫЕ ЛЕСА КАРПАТСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА НА ЗЕМЛЯХ В ПОСТОЯННОМ ПОЛЬЗОВАНИИ: ПРИРОДООХРАННЫЙ АСПЕКТ.....	80
<i>Приймак В.В., Демшиевский К.В.</i> СОВРЕМЕННОЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ АЗОВО-СИВАШСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА.....	85
<i>Курячий К.В., Погребняк А.И., Сидоренко О.А.</i> РЕГИОНАЛЬНЫЙ ЛАНДШАФТНЫЙ ПАРК "КРАМАТОРСКИЙ" И ЕГО ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ СОХРАНЕНИЯ БИОРАЗНООБРАЗИЯ НА ВОСТОКЕ УКРАИНЫ.....	90
<i>Мнюх А.В.</i> ЗНАЧЕНИЕ НПП "МАЛОЕ ПОЛЕСЬЕ" В СОХРАНЕНИИ РЕДКИХ ВИДОВ РАСТЕНИЙ В ХМЕЛЬНИЦКОЙ ОБЛАСТИ.....	94
<i>Решетюк О.В.</i> ПРИРОДНО-ЗАПОВЕДНЫЙ ФОНД БУКОВИНЫ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	98
<i>Симоненко Н.В., Наливайко А.Е., Ткалич Ю.В.</i> РОЛЬ МЕЗИНСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА В СОХРАНЕНИИ БИОРАЗНООБРАЗИЯ ЧЕРНИГОВО-СИВЕРЩИНЫ.....	106
<i>Шпак Н.П., Дудник А.Л., Любченко В.Е.</i> ПЕРСПЕКТИВЫ ВОЗОБНОВЛЕНИЯ БЕРЕКИ ЛЕКАРСТВЕННОЙ В УСЛОВИЯХ ЮЖНО-ПОДОЛЬСКОЙ ЛЕСОСТЕПИ УКРАИНЫ.....	110

Коржов Е.И. ОБЗОР СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ БЕРЕГООКРЕПЛЕНИЯ ПОБЕРЕЖЬЯ ВОДНЫХ ОБЪЕКТОВ ХЕРСОНСКОЙ ОБЛАСТИ ЕСТЕСТВЕННЫМ ПУТЕМ.....	119
Соломаха Н.Г., Короткова Т.Н. ВЛИЯНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ КЛИМАТА НА ИНТРАЗОНАЛЬНУЮ ЛЕСНУЮ РАСТИТЕЛЬНОСТЬ ЗАПОВЕДНОГО УРОЧИЩА "МАРИУПОЛЬСКАЯ ЛЕСНАЯ ДАЧА".....	124
ОХРАНА РЕДКИХ ВИДОВ РАСТЕНИЙ И ЖИВОТНЫХ В ПРИРОДЕ	
Борсукевич Л., Даньлык И., Кузярин А., Сосновская С., Гончаренко В. РЕДКИЕ ВОДНЫЕ И ПЕРЕУВЛАЖНЕННЫЕ БИОТОПЫ БАССЕЙНА ЗАПАДНОГО БУГА.....	133
Селюнина З.В. НАЗЕМНЫЕ МЛЕКОПИТАЮЩИЕ ЧЕРНОМОРСКОГО БИОСФЕРНОГО ЗАПОВЕДНИКА, ЗАНЕСЕННЫЕ В КРАСНУЮ КНИГУ УКРАИНЫ.....	144
БОТАНИКА	
Ванзар О.Н., Романюк В.В., Равлюсь И.В. АНАЛИЗ АДВЕНТИВНОЙ ФРАКЦИИ ФЛОРЫ ЛУГОВЫХ КОМПЛЕКСОВ ГАЛИЦЬКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА...	153
Воробьёв Е.А., Паскевич С.А. БИОТОПИЧЕСКАЯ ПРИУРОЧЕННОСТЬ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ ПОПУЛЯЦИИ ЛОШАДИ ПРЖЕВАЛЬСКОГО <i>EQUUS FERUS PRZEWALSKII</i> POLJAKOV, 1881.....	162
Бумар Г.И. К ИЗУЧЕНИЮ БИОЛОГО-ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ КЛЮКВЫ БОЛОТНОЙ <i>OXUCOCUS PALUSTRIS</i> PERS. В ПОЛЕССКОМ ЗАПОВЕДНИКЕ.....	171
Лоя В.В., Вакуленко Т.Б., Каюткина Т.М. ДИАГНОСТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ КАРПОЛОГИЧЕСКИХ ПРИЗНАКОВ НЕКОТОРЫХ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ СЕМЕЙСТВА АРОСУНАСЕАЕ.....	175
Дегтярев Ю.В. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ РАСТИТЕЛЬНОГО ПОКРОВА ЧЕРНОЗЕМА ТИПИЧНОГО ПОД ЗАЛЕЖЬЮ.....	179
Абоимова А.Н., Левон В.Ф. ЗАСУХОУСТОЙЧИВОСТЬ ВИДОВ РОДА <i>JUGLANS</i> L. В УСЛОВИЯХ ЛЕСОСТЕПИ УКРАИНЫ.....	183
Кушнир Н.В. МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ЛИСТОВОЙ ПЛАСТИНКИ ВИДОВ РОДА <i>CROCUS</i> L. ФЛОРЫ УКРАИНЫ.....	187
Багацкая Т.С. МЕТОДИКА РАННЕЙ ДИАГНОСТИКИ ЗАСОРЕННОСТИ ТЕРРИТОРИЙ <i>SCENHRUS LONGISPINUS</i> (НАСК.) FERNALD (РОАСЕАЕ).....	194
Бельская О.В. РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ¹³⁷ Cs В ЭКОСИСТЕМАХ ЛИШАЙНИКОВЫХ БОРОВ ПОЛЕССКОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВЕДНИКА.....	198
Заячук В.Я., Погрибный О.О., Хомюк П.Г. БОРОВЫЕ ТИПЫ ЛЕСОВ СОСНЫ ОБЫКНОВЕННОЙ <i>PINUS SYLVESTRIS</i> L. В УКРАИНСКИХ КАРПАТАХ: КЛАССИФИКАЦИЯ И ДОПОЛНЕНИЕ.....	202
ЗООЛОГИЯ	
Калюжная М.А. ОСОБЕННОСТИ БИОТОПИЧЕСКОГО РАСПРЕДЕЛЕНИЯ НАЕЗДНИКОВ-АФИДИИИ (HYMENOPTERA, BRACONIDAE, ARNIDIIINAE) ЛЕСОСТЕПНОЙ ЗОНЫ УКРАИНЫ.....	206
Кузьмина Т.А., Звезинцова Н.С., Сливинская К.А., Смаголь В.Н., Харченко В.А. ГЕЛЬМИНТЫ КОПЫТНЫХ, ЗАНЕСЕННЫХ В КРАСНУЮ КНИГУ УКРАИНЫ.....	213
Черничко И.И., Винокурова С.В., Яковлев М.В., Гайдаш А.М. СОСТОЯНИЕ ОРНИТОФАУНЫ ОСТРОВА МАЛЫЙ ТАТАРУ (РЛП "ИЗМАЙЛЬСКИЕ ОСТРОВА") ПОСЛЕ ЕГО ВОССТАНОВЛЕНИЯ.....	218
Мороз В.А. К ЭКОЛОГИИ ЛУНЯ ЛУГОВОГО <i>CIRCUS PYGARGUS</i> В СРЕЛЬЦОВСКОЙ СТЕПИ (ЛУГАНСКИЙ ПРИРОДНЫЙ ЗАПОВЕДНИК).....	230
Писоцкая В.В. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ОРНИТОКОМПЛЕКСОВ РАЗЛИЧНЫХ ТИПОВ ПОЛЕЗАЩИТНЫХ ЛЕСОПОЛОС ХАРЬКОВСКОЙ ОБЛАСТИ.....	237
Юзык Д.И. ЭКОЛОГО-ФАУНИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ОРНИТОФАУНЫ НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА "ЧЕРЕМОСКИЙ" И ОКРЕСТНОСТЕЙ.....	242
Старовойтова Т.В., Мезинов А.С. ОСОБЕННОСТИ ПРЕБЫВАНИЯ ПТИЦ ВОДНО-БОЛОТНОГО КОМПЛЕКСА НА ТЕРРИТОРИИ БИОСФЕРНОГО ЗАПОВЕДНИКА "АСКАНИЯ-НОВА" ЗА ПОСЛЕДНИЕ 35 ЛЕТ.....	250
Иосипчук А.М. ИССЛЕДОВАНИЕ АРАНЕОФАУНЫ НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА "ДЖАРЫЛГАЧСКИЙ".....	254
Чебитько Е.О. ИСКУССТВЕННЫЕ ГНЕЗДОВЬЯ ДУПЛОГНЕЗДНЫХ ПТИЦ В КАЧЕСТВЕ БЕЗОПАСНОЙ СРЕДЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ ДИРТЕРА.....	259
Демешкант В., Сливинская К. ОСОБЕННОСТИ ЭМАЛИ КОРЕННЫХ ЗУБОВ ЛОШАДИ.....	263

ПРЖЕВАЛЬСКОГО <i>EQUUS FERRUS PRZEWALSKII</i> POLJAKOV, 1881 ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ ЗОНЫ КАК ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ.....	
<i>Ясинецкая Н.И., Кlich Д., Сливинская Е.А.</i> ПОПУЛЯЦИЯ ЛОШАДИ ПРЖЕВАЛЬСКОГО В ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ ЗОНЕ ОТЧУЖДЕНИЯ: МОНИТОРИНГ ЧИСЛЕННОСТИ ЖИВОТНЫХ И УРОВНЯ ЗАРАЖЕННОСТИ КИШЕЧНЫМИ ПАРАЗИТАМИ В 2015–2018 ГГ.....	269
<i>Войтковская С.К., Ясинецкая Н.И., Мезинов А.С.</i> СОЦИАЛЬНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ И ТЕРРИТОРИАЛЬНОЕ РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ЛАНИ ЕВРОПЕЙСКОЙ <i>DAMA DAMA</i> В ПОЛУВОЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ СОДЕРЖАНИЯ В БИОСФЕРНОМ ЗАПОВЕДНИКЕ "АСКАНИЯ-НОВА".....	276
ТЕОРИЯ, МЕТОДЫ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИНТРОДУКЦИИ И РЕИНТРОДУКЦИИ	
<i>Рубцов А.Ф., Гавриленко Н.А.</i> КОЛЛЕКЦИЯ РАСТЕНИЙ СЕМЕЙСТВА <i>VITACEAE</i> JUSS. В ДЕНДРОЛОГИЧЕСКОМ ПАРКЕ "АСКАНИЯ-НОВА".....	284
<i>Клименко А.В.</i> УНИКАЛЬНЫЕ ПЕЙЗАЖИ И КОМПОЗИЦИИ В НБС ИМ. Н.Н. ГРИШКО НАН УКРАИНЫ.....	292
<i>Шиндер А.И.</i> СПОНТАННАЯ ДЕНДРОФЛОРА НАЦИОНАЛЬНОГО БОТАНИЧЕСКОГО САДА ИМЕНИ Н.Н. ГРИШКО НАН УКРАИНЫ (Г. КИЕВ).....	299
<i>Гриценко В.В.</i> МОДЕЛЬ ЛУГОВОЙ СТЕПИ УКРАИНЫ: РАСТИТЕЛЬНЫЙ И ЖИВОТНЫЙ МИР.....	308
<i>Григорьева О.В., Клименко С.В., Ильинская А.Ф., Вергун Е.Н., Бриндза Я., Иванишова Э.</i> МОРФОМЕТРИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ И АНТИОКСИДАНТНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ПЛОДОВ МУШМУЛЫ ГЕРМАНСКОЙ <i>MESPILUS GERMANICA</i> L.	319
<i>Клименко С.В., Ильинская А.Ф.</i> МОРФОМЕТРИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ ПЛОДОВ СОРТОВ <i>CYDONIA OBLONGA</i> MILL. КОЛЛЕКЦИИ НАЦИОНАЛЬНОГО БОТАНИЧЕСКОГО САДА ИМЕНИ Н.Н. ГРИШКО НАН УКРАИНЫ.....	328
<i>Калашишкова Л.В.</i> НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ СОХРАНЕНИЯ РАРИТЕТНЫХ ВИДОВ ТРАВЯНИСТЫХ РАСТЕНИЙ ФИТОБИОТЫ ДЕНДРОПАРКА "АЛЕКСАНДРИЯ" НАН УКРАИНЫ.....	337
<i>Дойко Н.М.</i> ОЦЕНКА ТРАВЯНИСТОГО ПОКРОВА ВОСТОЧНОЙ БАЛКИ В ДЕНДРОПАРКЕ "АЛЕКСАНДРИЯ" НАН УКРАИНЫ С ЦЕЛЬЮ ЕГО ОПТИМИЗАЦИИ.....	343
<i>Плескач Л.А., Вирченко В.М.</i> ИССЛЕДОВАНИЕ ВИДОВОГО РАЗНООБРАЗИЯ МОХООБРАЗНЫХ В ДЕНДРОПАРКЕ "АЛЕКСАНДРИЯ" НАН УКРАИНЫ.....	350
<i>Драган Н.В., Бойко Н.С., Пидорич Ю.В.</i> ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ УСЫХАНИЯ <i>FRAXINUS EXCELSIOR</i> L. В ДЕНДРОПАРКЕ "АЛЕКСАНДРИЯ" НАН УКРАИНЫ.....	356
ИСТОРИЯ ЗАПОВЕДНОГО ДЕЛА И ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ	
<i>Василюк А.В.</i> АСКАНИЯ-НОВА: "ПЕРВЫЙ ЗАПОВЕДНИК" ИЛИ "ПЕРВЫЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ ПАРК" УКРАИНЫ.....	365
<i>Василюк А.В.</i> НОВЫЕ СВЕДЕНИЯ ОБ ИСТОРИИ БИОСФЕРНОГО ЗАПОВЕДНИКА "АСКАНИЯ-НОВА" В УКРАИНСКОЙ ПРЕССЕ ВРЕМЕН НЕМЕЦКО-ФАШИСТСКОЙ ОККУПАЦИИ 1942–1944 ГОДОВ.....	370
<i>Чорна Г.А., Мамчур Т.В.</i> НАТУРАЛИСТ ВТОРОЙ ПОЛОВИНЫ XIX СТОЛЕТИЯ – В.В. МОНТРЕЗОР.....	377
<i>Гетьман В.И., Григоренко А.В.</i> МОРАЛЬ И МУДРОСТЬ ЗАПОВЕДНОГО ЛАНДШАФТА.....	384
КРАТКИЕ СООБЩЕНИЯ	
<i>Шаврина В.И., Ткач Е.Д., Охрименко С.Г.</i> РЕДКИЕ ВИДЫ РАСТЕНИЙ В СТРУКТУРЕ СОЕДИНИТЕЛЬНЫХ ТЕРРИТОРИЙ ЭКОСЕТИ ВОСТОЧНОГО ПОДОЛЬЯ.....	390
<i>Гнездилова В.И., Буняк В.И., Неспяк О.С., Маховская Л.И.</i> СОСРЕДОТОЧЕНИЕ РЕДКИХ ВИДОВ В ЛУГОВО-ПАСТБИЩНЫХ И ЛЕСНЫХ ПРИРОДНЫХ МЕСТАХ ОБИТАНИЯ ГОРЫ ГВИЗД (СКИБОВЫЕ ГОРГАНЫ).....	393
<i>Сухарюк Д.Д., Глеб Р.Ю., Антосяк Т.Н., Козурак А.В., Волощук М.И.</i> ЯТРЫШНИКОВЫЕ КАРПАТСКОГО БИОСФЕРНОГО ЗАПОВЕДНИКА: РАСПРОСТРАНЕНИЕ И МЕРОПРИЯТИЯ СОХРАНЕНИЯ.....	396
<i>Конах Е.В.</i> НОВЫЕ МЕСТОНАХОЖДЕНИЯ ВИДОВ РОДА <i>ORNITHOGALUM</i> L. НА СЕВЕРЕ ЛЕВОБЕРЕЖНОЙ ЛЕСОСТЕПИ УКРАИНЫ (ЧЕРНИГОВСКАЯ ОБЛАСТЬ).....	399
<i>Пасайлюк М.В.</i> ОХРАНА, СОХРАНЕНИЕ И ВОСПРОИЗВЕДЕНИЕ МАКРОМИЦЕТОВ В НАЦИОНАЛЬНОМ ПРИРОДНОМ ПАРКЕ "ГУЦУЛЬЩИНА".....	402

Гаврилюк Ю.В., Шарай Д.С. ВИДОВОЙ СОСТАВ И СОСТОЯНИЕ ПОПУЛЯЦИЙ ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ НА ТЕРРИТОРИИ ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....	405
Давыдова А.А., Пономарёва А.А. КЛАССИФИКАЦИЯ ВОДНЫХ БИОТОПОВ НПП "НИЖНЕДНЕПРОВСКИЙ".....	408
Бережная И.А. ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ КЛИМАТИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ НА СТЕПНЫЕ ЭКОСИСТЕМЫ (НА ПРИМЕРЕ ПРИРОДНОГО ЗАПОВЕДНИКА "МИХАЙЛОВСКАЯ ЦЕЛИНА").....	411
Глухова С.А., Шиндер А.И., Михайлик С.Н., Емец Л.И. ЗЛАКИ И ЗЛАКОПОДОБНЫЕ ТРАВЫ В КОЛЛЕКЦИИ СЫРЕЦКОГО ДЕНДРОПАРКА ОБЩЕГОСУДАРСТВЕННОГО ЗНАЧЕНИЯ (г. КИЕВ).....	414
Джуренко Н.И., Паламарчук Е.П., Коваль И.В., Смоля А.Л. ИССЛЕДОВАНИЕ БИОЛОГИЧЕСКИ АКТИВНЫХ СОЕДИНЕНИЙ РОБИНИИ ЛЖЕАКАЦИИ <i>ROBINIA PSEUDOACASIA</i> L.	417
Юречко Р.Ю. ДОПОЛНЕНИЕ К РАСПРОСТРАНЕНИЮ <i>ERECTHITES HIERACIFOLIA</i> (L.) RAF. EX DC. (ASTERACEAE) ВО ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ.....	420
Баточенко В.М., Юречко Р.Ю. ЗАНОСНЫЕ ВИДЫ РАСТЕНИЙ НА ЗАПАДЕ ПОДОЛЬЯ.....	423
Федюшко М.П., Коваленко Д.В., Ковалева Ю.А. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ВЛИЯНИЕ ПЕСТИЦИДОВ НА БИОЛОГИЧЕСКОЕ МНОГООБРАЗИЕ АГРОЭКОСИСТЕМ СЕВЕРНОГО ПРИАЗОВЬЯ УКРАИНЫ.....	426
Беляков И.В. ДИНАМИКА СОСТОЯНИЯ ПРИРОДНЫХ ПОПУЛЯЦИЙ ЗЕМНОВОДНЫХ И ПРЕСМЫКАЮЩИХСЯ В ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ.....	429
Назаренко В.Ю. РЕДКИЕ И МАЛОИЗВЕСТНЫЕ ВИДЫ ЖУКОВ НАДСЕМЕЙСТВА CURCULIONOIDEA (INSECTA: COLEOPTERA) ХЕРСОНСКОЙ ОБЛАСТИ.....	432
Заблудовская С.А. ОБЗОР КЛЕЩЕЙ СЕМЕЙСТВ EREYNETIDAE OUDEMANS, 1931 И GASTRONYSSIDAE FAIN, 1956 БИОСФЕРНОГО ЗАПОВЕДНИКА "АСКАНИЯ-НОВА".....	435
Бабицкий А.И., Безсмертная О.А. РАСПРОСТРАНЕНИЕ ВИДОВ РОДА <i>CORYNOPTERA</i> (DIPTERA, SCIARIDAE) НА ТЕРРИТОРИИ УКРАИНЫ.....	438
Ёркина Н.В., Умерова А.К. ОСОБЕННОСТИ БИОТОПИЧЕСКОГО РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ ВИДОВ НАЗЕМНЫХ МОЛЛЮСКОВ В РАЗНЫХ ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ЗОНАХ УРБОЭКОСИСТЕМЫ МЕЛИТОПОЛЯ.....	441
Генцицкий М.В. ПРИЧИНЫ ГИБЕЛИ НАЗЕМНЫХ МОЛЛЮСКОВ НА ЗЕМЛЯХ ПЗФ И ОБЩЕГО ПОЛЬЗОВАНИЯ (СЕВЕРО-ЗАПАДНОЕ ПРИАЗОВЬЕ).....	444
Гоч И.В. "ОСЕТРОВАЯ СТРАЖА" – ОПЫТ ДВУХЛЕТНЕЙ ПРИРОДООХРАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ДУНАЙСКОМ БИОСФЕРНОМ ЗАПОВЕДНИКЕ.....	446
Волошина Т.В., Рейлян А.С. РОЛЬ АЗОВО-СИВАШСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКА В РАЗВИТИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СОЗНАТЕЛЬНОСТИ НАСЕЛЕНИЯ..	449

ХРОНИКА

Ясинецкая Н.И., Коринец Н.Е. МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ "100 ЛЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ЗАПОВЕДНОСТИ В УКРАИНЕ: РЕЗУЛЬТАТЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	452

ПОТЕРИ НАУКИ

Ясинецкая Н.И. ПАМЯТИ ЕВГЕНИЯ ПЕТРОВИЧА СТЕКЛЕНЁВА.....	454
Ясинецкая Н.И. ПАМЯТИ НИКОЛАЯ ВАСИЛЬЕВИЧА ЛОБАНОВА.....	456

К ВНИМАНИЮ АВТОРОВ	457

Contents

PAGE OF EDITOR-IN-CHIEF	12

NATURE CONSERVATION, STEPPE NATURE MANAGEMENT

Tkachenko V.S. "PLANETARY SYSTEM" OF THE PROTECTED STEPPES OF UKRAINE AND ITS SHIFTS UNDER THE INFLUENCE OF GLOBAL WARMING.....	13
Tkachenko V.S., Tyshchenko O.V., Boychenko S.G. AZOV REGION STEPPES AND NORTHERN AZOV REGION MARITIME SPITS UNDER CONDITIONS OF MODERN ENVIRONMENTAL CHANGES.....	18

<i>Konischuk V.V.</i> ACTUAL QUESTIONS OF THE UNDERTAKING THE SCIENTIFIC RESEARCHES IN OBJECTS OF NATURE RESERVE FUND OF UKRAINE.....	27
<i>Borovyk L.P.</i> CURRENT STATE OF THE VEGETATION COVER OF THE STRILTSIVSKYI STEPPE (LUHANSK NATURAL RESERVE).....	37
<i>Vorovka V.P., Kolomyichuk V.P., Demchenko V.O.</i> FEATURES OF DEVELOPMENT OF LOCAL (DISTRICT) SCHEMES OF ECOLOGICAL NETWORK EXEMPLIFIED BY ZAPORIZHZHIA REGION.....	47
<i>Podpriatov O.O., Sirenko V.O., Sirenko N.M., Yaroviy S.S., Osadchuk P.P.</i> AN AVAILABLE VIRGIN FIELDS OF THE BILMAK DISTRICT OF THE PROTECTED AREA OF THE NATIONAL RESERVE "KAMYANI MOGYLY" (NORTHERN PRIAZOV).....	52
<i>Rudenko A.G., Kovalenko V.M., Rudenko V.P., Kovalenko T.A.</i> ORNITHOLOGICAL CRITERIA OF THE NECESSITY TO CHANGE THE STRATEGY OF PROTECTION OF ISLAND ECOSYSTEMS IN THE REGION OF NATIONAL NATURAL PARK "DZHARYLGATSKY".....	61
<i>Lobkov V.A.</i> ABOUT RESULTS AND PROSPECTS OF THE RESERVE MANAGEMENT AND CONSERVATION OF RARE SPECIES OF ANIMALS AND PLANTS.....	73
<i>Belei L.N.</i> RESERVE FOREST OF THE CARPATHIAN NATIONAL NATURE PARK ON LANDS IN PERMANENT USING: ENVIRONMENTAL ASPECT.....	80
<i>Pryimak V.V., Demshevsky K.V.</i> CURRENT ECOLOGICAL STATE OF THE AZOV-SYVASH NATIONAL NATURE PARK.....	85
<i>Kuryachiy K.V., Pogrebniak O.I., Sydorenko O.A.</i> REGIONAL LANDSCAPE PARK "KRAMATORSKIY" AND ITS IMPORTANCE FOR THE CONSERVATION OF BIODIVERSITY IN THE EAST OF UKRAINE.....	90
<i>Mniukh O.V.</i> THE MEANING OF NATIONAL NATURAL PARK "MALE POLISSYA" IN THE PROTECTION OF THE RARE SPECIES OF PLANTS IN THE KHMELNYTSK REGION... ..	94
<i>Reshetyuk O.V.</i> NATURE RESERVE FUND OF BUKOVYNA: MODERN STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	98
<i>Symonenko N.V., Nalyvaiko A.Y., Tkalych Y.V.</i> THE IMPORTANCE OF MEZYN NATIONAL NATURE PARK IN PRESERVATION OF BIODIVERSITY IN CHERNIHIV-SIVERSK REGION.....	105
<i>Shpak N.P., Dudnik A.L., Liubchenko V.E.</i> PROSPECTS OF RENEWAL SPECIES OF <i>S. TORMINALIS</i> (L.) CRANTZ IN THE CONDITIONS OF SOUTH-PODOLSK FOREST-STEPPE UKRAINE.....	110
<i>Korzhov Ye.I.</i> A REVIEW OF MODERN METHODS FOR COASTAL PROTECTION OF WATER BODIES IN THE KHERSON REGION BY A NATURAL WAY.....	119
<i>Solomakha N.G., Korotkova T.M.</i> THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON THE INTRAZONAL FOREST VEGETATION OF THE "MARIUPOL FOREST DACHA" PROTECTED TRACT.....	124
PRESERVATION OF RARE SPECIES IN PLANTS AND ANIMALS IN NATURE	
<i>Borsukevych L., Danylyk I., Kuzyarin O., Sosnovska S., Honcharenko V.</i> RARE AQUATIC AND WET HABITATS OF THE WESTERN BUG BASIN.....	133
<i>Selyunina Z.V.</i> TERRESTRIAL MAMMALS OF THE BLACK SEA BIOSPHERE RESERVE LISTED IN THE RED BOOK OF UKRAINE.....	144
BOTANY	
<i>Vanzar O.M., Romaniuk V.V., Ravlius I.V.</i> ANALYSIS OF THE ALIEN FRACTION OF THE NATURAL MEADOW FLORA IN HALYCHYNA NATIONAL NATURE PARK.....	153
<i>Vorobiev E.A., Paskevych S.A.</i> THE CHARACTER OF BIOTOPES OF THE CHERNOBYL POPULATION OF THE PRZEWALSKI'S HORSE <i>EQUUS FERUS PRZEWALSKII</i> POLJAKOV, 1881.	162
<i>Bumar G.Yo.</i> TO THE STUDY OF BIOLOGICAL AND ECOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE CRANBERRY <i>OXYCOCCUS PALUSTRIS</i> PERS. IN THE POLISSYA RESERVE.....	171
<i>Loya V.V., Vakulenko T.B., Kaiutkina T.M.</i> DIAGNOSTIC VALUE OF THE CARPOLOGICAL CHARACTERISTICS OF SOME APOCYNACEAE FAMILY SPECIES.....	175
<i>Dehtiarov Yu.V.</i> FORMATION FEATURES OF PLANT COVER OF TYPICAL CHERNOZEM UNDER FALLOW.....	179
<i>Aboimova O.M., Levon V.F.</i> DROUGHT RESISTANCE OF SPECIES OF THE GENUS <i>JUGLANS</i> L. IN THE CONDITIONS OF THE FOREST-STEPPE OF UKRAINE.....	183

<i>Kushnir N.V.</i> MORPHOLOGICAL STUDIES OF A LEAF BLADE SPECIES OF THE GENUS <i>CROCUS</i> L. IN THE FLORA OF UKRAINE.....	187
<i>Bahatska T.S.</i> THE METHOD OF EARLY DIAGNOSIS OF WEEDINESS OF AREAS BY <i>CENCHRUS LONGISPINUS</i> (HACK.) FERNALD (POACEAE).....	194
<i>Belska O.V.</i> DISTRIBUTION OF ¹³⁷ Cs IN THE ECOLOGICAL SYSTEMS OF LICHEN FORESTS OF POLISSYA NATURAL RESERVE.....	198
<i>Zayachuk V.Ya., Pogribnyi O.O., Khomiuk P.H.</i> PINE FOREST TYPES OF <i>PINUS SYLVESTRIS</i> L. IN THE UKRAINIAN CARPATHIANS: CLASSIFICATION AND ADDITIONS.....	202
ZOOLOGY	
<i>Kaliuzhna M.O.</i> HABITAT DISTRIBUTION OF APHIDIINE WASPS (HYMENOPTERA, BRACONIDAE, APHIDIINAE) OF THE FOREST-STEPPE ZONE OF UKRAINE.....	206
<i>Kuzmina T.A., Zvegintsova N.S., Slivinska K.A., Smagol V.M., Kharchenko V.O.</i> HELMINTHS OF UNGULATES INCLUDED INTO THE RED BOOK OF UKRAINE.....	213
<i>Chernichko J.I., Vynokurova S.V., Yakovlev M.V., Gaydash A.M.</i> STATUS OF THE AVIFAUNA OF TATARU ISLAND OF REGIONAL LANDSCAPE PARK "IZMAILSKIE ISLANDS" AFTER ITS RESTORATION.....	218
<i>Moroz V.A.</i> TO ECOLOGY OF MONTAGU'S HARRIER <i>CIRCUS PYGARGUS</i> IN STRIL'TSIVSKY STEPPE (NATURE RESERVE OF LUGANSK).....	230
<i>Pisotska V.V.</i> PECULIARITIES OF BIRD COMMUNITIES OF DIFFERENT TYPES OF FOREST BELTS IN KHARKIV REGION.....	237
<i>Yuzyk D.I.</i> ECOLOGICAL AND FAUNISTIC ANALYSIS OF AVIFAUNA OF THE NATIONAL NATURE PARK "CHEREMOSKIY" AND SURROUNDINGS.....	242
<i>Starovoitova T.V., Mezinov O.S.</i> FEATURES OF BIRDS' ABIDANCE OF WETLAND COMPLEX IN THE BIOSPHERE RESERVE "ASKANIA NOVA" FOR THE LAST 35 YEARS.....	250
<i>Iosipchuk A.M.</i> RESEARCH OF THE ARANEOFAUNA IN THE NATIONAL NATURE PARK "DZHARYLGHACH".....	254
<i>Chebitko E.O.</i> ARTIFICIAL NESTING-PLACES OF HOLLOW NESTING BIRDS AS A SAFE ENVIRONMENT FOR THE DEVELOPMENT OF DIPTERA REPRESENTATIVES.....	259
<i>Demeshkant V., Slivinska K.</i> FEATURES OF THE ENAMEL OF MOLAR TEETH IN PRZEWALSKI'S HORSES <i>EQUUS FERRUS PRZEWALSKII</i> POLJAKOV, 1881 OF CHERNOBYL EXCLUSION ZONE AS A FUNCTIONAL STRUCTURE.....	263
<i>Yasynetska N.I., Klich D., Slivinska K.A.</i> POPULATION OF THE PRZEWALSKI'S HORSE IN THE CHERNOBYL EXCLUSION ZONE: MONITORING ON THE NUMBER OF ANIMALS AND A LEVEL OF THE INTESTINAL PARASITES INFECTION DURING 2015–2018.....	269
<i>Voitkovska S.K., Yasynetska N.I., Mezinov O.S.</i> SOCIAL ORGANIZATION AND TERRITORIAL DISTRIBUTION FALLOW DEER <i>DAMA DAMA</i> IN SEMI-FREE CONDITIONS IN THE BIOSPHERE RESERVE "ASKANIA NOVA".....	276
THEORY, METHODS AND PRACTICAL ASPECTS OF INTRODUCTION AND REINTRODUCTION	
<i>Rubtsov A.F., Havrylenko N.O.</i> PLANTS COLLECTION OF THE FAMILY VITACEAE JUSS. IN THE DENDROLOGICAL PARK "ASKANIA NOVA".....	284
<i>Klymenko A.V.</i> UNIQUE LANDSCAPES AND COMPOSITIONS IN THE M.M. GRYSHKO NATIONAL BOTANICAL GARDEN OF THE NAS OF UKRAINE.....	292
<i>Shynder O.I.</i> SPONTANEOUS DENDROFLORA OF THE M.M. GRYSHKO NATIONAL BOTANICAL GARDEN OF THE NAS OF UKRAINE (KYIV).....	299
<i>Gritsenko V.V.</i> MODEL OF THE MEADOW STEPPE OF UKRAINE: THE PLANT AND ANIMAL WORLD.....	308
<i>Grygorieva O.V., Klymenko S.V., Illinska A.P., Vergun O.M., Brindza J., Ivanishova E.</i> MORPHOMETRIC PARAMETERS AND ANTIOXIDANT POTENTIAL OF FRUITS OF MEDLAR TREE <i>MESPILUS GERMANICA</i> L.....	319
<i>Klymenko S.V., Ilyinska A.P.</i> MORPHOMETRIC PARAMETERS OF THE FRUITS OF THE CULTIVARS OF <i>CYDONIA OBLONGA</i> MILL. OF THE COLLECTION OF M.M. GRYSHKO NATIONAL BOTANICAL GARDEN OF NAS OF UKRAINE.....	328
<i>Kalashnikova L.V.</i> SCIENTIFIC GROUNDS OF THE PRESERVATION OF RARE SPECIES OF HERBACEOUS PLANTS OF A PHYTOBIOTA IN THE DENDROPARK "OLEXANDRIA" OF THE NAS OF UKRAINE.....	337

<i>Doyko N.M.</i> ASSESSMENT OF THE GRASSY COVER OF THE EASTERN GULLY IN THE DENDROPARK "OLEXANDRIA" OF THE NAS OF UKRAINE IN ORDER TO OPTIMIZE IT	343
<i>Pleskach L.Ya., Virchenko V.M.</i> INVESTIGATION OF SPECIES DIVERSITY OF BRYOPHYTES IN THE "OLEXANDRIA" DENDROLOGICAL PARK.....	350
<i>Dragan N.V., Boyko N.S., Pydorych Yu.V.</i> CAUSES AND CONSEQUENCES OF DIEBACK OF <i>FRAXINUS EXCELSIOR</i> L. IN THE DENDROPARK "OLEXANDRIA" OF THE NAS OF UKRAINE.....	356
HISTORY OF NATURE CONSERVATION, ECOLOGICAL EDUCATION	
<i>Vasylyuk O.V.</i> ASKANIA-NOVA: "THE FIRST RESERVE" OR "THE FIRST NATIONAL PARK" OF UKRAINE.....	365
<i>Vasylyuk O.V.</i> NEW INFORMATION ABOUT HISTORY OF THE BIOSPHERE RESERVE "ASKANIA NOVA" IN THE UKRAINIAN PRESS SINCE OF GERMAN-FASCIST OCCUPATION IN 1942–1944.....	370
<i>Chorna H.A., Mamchur T.V.</i> NATURALIST OF THE SECOND HALF OF THE XIX CENTURY – V.V. MONTREZOR	377
<i>Getman V.I., Grigorenko A.V.</i> MORALITY AND WISDOM OF THE PROTECTED LANDSCAPE.....	384
SHORT REPORTS	
<i>Shavrina V.I., Tkach Ye.D., Okchrimenko S.G.</i> RARE PLANTS SPECIES IN THE STRUCTURE OF CONNECTIVE TERRITORIES OF AN ECOLOGICAL NETWORK OF EASTERN PODILLYA.....	390
<i>Gniezdilova V.I., Bunjak V.I., Nespliak O.S., Makhovska L.Yo.</i> FOCUSES OF RARE SPECIES OF PLANTS IN MEADOW-GRAZING AND FOREST HABITATS OF THE MOUNTAIN GVIZD (SKYBOVI GORGANY).....	393
<i>Sukharyuk D.D., Gleb R.Yu., Antosyak T.M., Kozurak A.V., Voloshchuk M.I.</i> ORCHIDOIDEAE OF THE CARPATHIAN BIOSHERE RESERVE: DISTRIBUTION AND CONSERVATION MEASURES.....	396
<i>Konakh Ye.V.</i> NEW LOCATIONS OF SPECIES OF THE <i>ORNITHOGALUM</i> L. GENUS IN THE NORTH OF THE LEFT-BANK FOREST-STEPPE OF UKRAINE (CHERNIHOV REGION).....	399
<i>Pasailiuk M.V.</i> PROTECTION, PRESERVATION AND REPRODUCTION OF MACROMYCETES IN NATIONAL NATURAL PARK "HUTSULSHCHYNA".....	402
<i>Gavryliuk Yu.V., Sharai D.S.</i> SPECIAL COMPOSITION AND STATE OF POPULATIONS OF MEDICAL HERBS IN LUHANSK OBLAST.....	405
<i>Davydova A.O., Ponomariova A.A.</i> CLASSIFICATION OF WATER BIOTOPES OF NPP "NYZHNYODNIPROVSKYI".....	408
<i>Berezhna I.O.</i> ESTIMATION OF THE INFLUENCE OF CLIMATIC CONDITIONS ON THE STEPPE ECOSYSTEMS (ON THE EXAMPLE OF THE NATURAL RESERVE "MYKHAILIVSKA TSILYNA").....	411
<i>Glukhova S.A., Shynder O.I., Mykhalyk S.M., Yemets L.I.</i> CEREALS AND GRASS-LIKE HERBS IN THE COLLECTION OF THE SYRETS ARBORETUM OF THE GENERAL SIGNIFICANCE (KYIV).....	414
<i>Dzhurenko N.I., Palamarchuk O.P., Koval I.V., Smolya A.L.</i> RESEARCH OF BIOLOGICALLY ACTIVE COMPOUNDS OF BLACK LOCUST <i>ROBINIA PSEUDOACACIA</i> L.	417
<i>Yurechko R. Yu.</i> MATERIAL FOR DISTRIBUTION OF <i>ERECHTITES HIERACIFOLIA</i> (L.) RAF. EX DC. (ASTERACEAE) IN LVIV REGION.....	420
<i>Batochenko V.M., Yurechko R.Y.</i> ALIEN PLANT SPECIES IN THE WEST OF PODILLYA.....	423
<i>Fedyushko M.P., Kovalenko D.V., Kovalova Y.A.</i> ECOLOGICAL INFLUENCE OF PESTICIDES IS ON BIOLOGICAL DIVERSITY OF AGROECOSYSTEMS OF NORTH AZOV REGION OF UKRAINE.....	426
<i>Belyakov I.V.</i> DYNAMICS OF THE STATE OF NATURAL POPULATIONS OF AMPHIBIANS AND REPTILES IN THE ODESSA REGION.....	429
<i>Nazarenko V.Yu.</i> RARE AND LITTLE KNOWN WEEVILS SPECIES OF SUPERFAMILY CURCULIONOIDEA (INSECTA: COLEOPTERA) IN KHERSON REGION.....	432
<i>Zabludovska S.A.</i> SURVEY OF THE MITE FAMILIES EREYNETIDAE OUDEMANS, 1931 AND GASTRONYSSIDAE FAIN, 1956 IN THE BIOSPHERE RESERVE "ASKANIA NOVA"....	435
<i>Babyskiy A.I., Bezsmertna O.O.</i> SPREADING OF <i>CORYNOPTERA</i> SPECIES (DIPTERA, SCIARIDAE) ON THE TERRITORY OF UKRAINE.....	438

О.В. Решетюк

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича
вул. Федьковича, 11, м. Чернівці, 58022 Україна
e-mail: o.reshetjuk@chnu.edu.ua

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД БУКОВИНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ПЗФ, заповідна мережа, репрезентативність, інсуляризованість, природоохоронний індекс

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД БУКОВИНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. О.В. Решетюк. – Виконано аналіз структури природно-заповідного фонду Чернівецької області, проведено комплексну кількісну та якісну оцінку заповідної мережі. Встановлено науково обґрунтований показник заповідності ПЗФ Буковини (12,5%), частку об'єктів із суворим режимом охорони (11,82%), природоохоронний індекс території (8,21) та якість окремих категорій в заповідній мережі, індекс інсуляризованості (0,52). Виявлено, що 88,5% об'єктів мережі мають нестійкі площі, нерівномірний розподіл та задовільну ландшафтну репрезентативність.

ПРИРОДНО-ЗАПОВЕДНИЙ ФОНД БУКОВИНИ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ. О.В. Решетюк. – Выполнен анализ структуры природно-заповедного фонда Черновицкой области, проведена комплексная количественная и качественная оценка заповедной сети. Установлены научно обоснованный показатель заповедности ПЗФ Буковины (12,5%), доля объектов со строгим режимом охраны (11,82%), природоохоронный индекс территории (8,21) и качество отдельных категорий в заповедной сети, индекс инсуляризованности (0,52). Выявлено, что 88,5% объектов сети имеют неустойчивые площади, неравномерное распределение и удовлетворительную ландшафтную репрезентативность.

NATURE RESERVE FUND OF BUKOVYNA: MODERN STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS. O.V. Reshetiuk. – The structure of the nature reserve fund of Chernivtsi region was analyzed, complex quantitative and qualitative estimation of protected net was carried out. Science-based indicator of conservation of NRF Bukovyna (12,5%), a part of objects with severe regime of protection (11,82%), natural-protected index of territories (8,21) and quality of separate categories in protected net, index of insularization (0,52) were determined. It was founded that 88,5% of objects of the net have unstable area, uneven distribution and satisfactory landscape representativeness.

Вступ

Сьогодні до проблем регіонального розвитку природно-заповідної справи привернута серйозна увага на всіх рівнях законодавчої та виконавчої влади. Про важливість цього напрямку досліджень свідчить ряд публікацій (Фурдичко, 2007; Царик, Солодкий, 2008; Лісовська, Білоконь, 2010; Експрес-оцінка ..., 2010; Несторьяк, 2010; Решетюк, 2016, 2017, 2018; Заповідні перлини ..., 2017). Заповідання – один із найдієвіших методів збереження генофонду живої природи (Андрієнко та ін., 2001), тому формування ефективної мережі природоохоронних площ, які репрезентативно відобразили б все багатство та біорізноманіття регіону, є актуальним питанням сьогодення. Метою роботи було провести оцінку вагомості заповідної мережі Чернівецької області, встановити перспективи її розвитку для формування якісної регіональної екомережі в контексті євроінтеграції та сталого розвитку регіону.

Матеріали та методика досліджень

Реалізацію намічених завдань виконували за матеріалами Управління екології та природних ресурсів у Чернівецькій області. Використані методи дослідження: картографічний, польовий, аналітичний, математичний, порівняльний. Аналіз сучасного стану заповідних об'єктів проводили методом геоботанічного їх обстеження в період 2009–

2018 рр. Оцінку збереженості природних компонентів екосистем здійснювали на основі рекомендацій Ю.М. Грищенка, А.Ю. Якимчука (2007), Б.Г. Проць, І.Б. Іваненка, Т.С. Ямелинець та Е. Станчу (Експрес-оцінка ..., 2010). Для визначення репрезентативності функцій збереження, відновлення та відтворення природних ресурсів краю було здійснено типологічний аналіз заповідної мережі, встановлено її структуру, територіальну достатність та природоохоронний індекс території. Подібним чином для цього використали оцінку рівномірності розподілу заповідних об'єктів у межах адміністративних і фізико-географічних районів області, їх ландшафтну репрезентативність. Екологічну стабільність регіону визначали за коефіцієнтом інсуляризованості та результатами аналізу репрезентативності місцевих заповідних об'єктів (Експрес-оцінка ..., 2010).

Результати досліджень та їх обговорення

Чернівецька область (Буковина) – прикордонний регіон, який відзначається великою різноманітністю природних умов (Прут-Дністровська лісостепова підвищена рівнина, Прут-Сіретське лісолучне Буковинське Передкарпаття, Буковинські Карпати), видовим і ландшафтним різноманіттям. Формування заповідної мережі Буковини триває вже більше 60 років (Фурдичко, Лавров, Солодкий, 2007; Царик, Солодкий, 2008). Виділено 3 етапи її розвитку (Решетюк, 2016, 2017): кількісного накопичення об'єктів (60 рр. – початок 90 рр. ХХ ст.), якісного укомплектування мережі (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.), пасивний період (після 2010 р. і дотепер). В таблиці представлена кількісна і якісна оцінка природно-заповідних територій у межах адміністративних районів Чернівецької області.

Сучасну заповідну мережу краю об'єднують 331 заповідний об'єкт загальною площею 101 232 га, що становить 12,5% території області (рис. 1.А): в тому числі – 25 об'єктів (28,9%) мають статус загальнодержавного значення загальною площею 29 281,3 га (3 національні природні парки, 10 заказників, 9 пам'яток природи, 2 дендропарки та Чернівецький ботанічний сад) і 306 об'єктів місцевого значення площею 71 950,4 га (2 регіональні ландшафтні парки, 47 заказників, 175 пам'яток природи, 4 дендропарки, 40 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, 38 заповідних урочищ). Серед них, за кількістю найбільшу частку мають пам'ятки природи, заказники, заповідні урочища та парки-пам'ятки – разом 96,38% від кількості всіх існуючих об'єктів. За площею – 97,51% природно-заповідного фонду (ПЗФ) припадає на природні парки та заказники області (рис. 1.Б), що загалом відповідає структурі ПЗФ України. У межах природно-заповідних територій і об'єктів (ПЗТ(О)) Чернівецької області зростає понад 1 600 видів судинних рослин, із них 106 занесено до Червоної книги України. Тут виявлено 392 види хребетних та більше 1500 видів безхребетних тварин (Заповідні перлини ..., 2017), з яких до Червоної книги занесено 118 видів (31%).

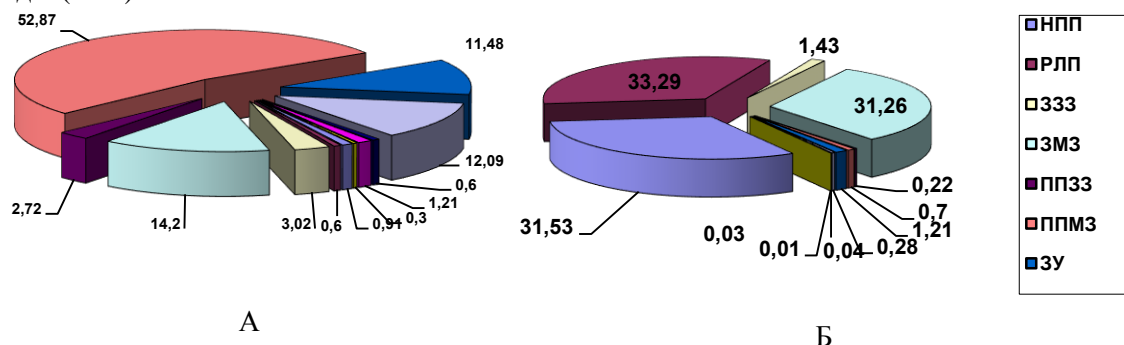

Рис. 1. Структура природно-заповідного фонду Буковини: А – за кількістю, Б – за площею земель (%).

Умовні позначення: НПП – національний природний парк; РЛП – регіональний ландшафтний парк; 333 – заказник загальнодержавного значення; 3МЗ – заказник місцевого значення; ППЗЗ – пам'ятка природи загальнодержавного значення; ППМЗ – пам'ятка природи місцевого значення; ЗУ – заповідні урочища; ДПЗЗ – дендрологічний парк загальнодержавного значення; ДПМЗ – дендрологічний парк місцевого значення; БСЗЗ – ботанічний сад загальнодержавного значення.

Природоохоронний індекс (Р) території визначає оцінку насиченості мережі заповідних об'єктів території відносно її площі, що дозволяє більш об'єктивно порівнювати структуру природоохоронної мережі різних територій між собою. Природоохоронний індекс території Чернівецької області складає 8,21, а найвищим він є для Хотинського (25,99), Сторожинецького (16,15), Путильського (15,63) та Вижницького (14,6) районів. Низький – для м. Чернівці (1,64), Кельменецького (2,17) та Герцаївського (2,31) районів. Для порівняння: ПІ для території Задністров'я дорівнює 9,1 (Пилипенко, Тодорова, 2014), Запорізької області 3,72 (Лебедева, Петриченко, Компанієць, 2016).

Частка площ ПЗФ окремих адміністративних одиниць значно різняться. Так, в різних регіонах України показник заповідності становить від 2,25 до 15,71% (Андрієнко та ін., 2001; Грищенко, Якимчук, 2007). Подібна ситуація спостерігається і в межах районів Чернівецької області (таблиця). Так, високий відсоток заповідності регіону досліджень (12,5%) – це результат високого рівня заповідання 4 (із 11!) районів (Сторожинецького – 34,55%, Путильського – 18,23%, Вижницького – 16,3%, Хотинського – 14,39%), де функціонує доволі потужна система ПЗТ(О), основою яких є природні парки та заказники. Такі ж райони, як Герцаївський, Глибоцький, Новоселицький, Кіцманський та інші – потребують глибшого вивчення ландшафтного і біорізноманіття з подальшим обґрунтуванням необхідності розширення меж існуючих ПЗТ(О), виділенням оптимальних нових площ чи відновленням порушених природних комплексів для створення якісної локальної екомережі, яка дозволить сполучити існуючі ПЗТ(О) області в єдину природно-заповідну систему. Високий відсоток заповідності на території окремих адміністративних районів області не тотожний кількості заповідних об'єктів. Так, 44 заповідні об'єкти Заставнівського району складають всього 1,47% заповідності території, 34 об'єкти Кіцманського району – 1,36%, 12 об'єктів Герцаївського району – 0,46%, 9 об'єктів Кельменецького району – 3,21%, а 52 об'єкти Сторожинецького району – 34,55% заповідності. Також варто враховувати і випадки накладання окремих територій ПЗФ одна на одну. Так, окремі заповідні урочища (Буковий праліс, 27,0 га; Бугаєць, 12,0 га; Кривка, 13,0 га; Квітка, 24,0 га), заказник (Еталонне насадження бука, 39,0 га), ботанічні та гідрологічні пам'ятки природи (15 об'єктів площею 34,65 га), парки пам'ятки садово-паркового мистецтва (Глибоцький, 6,0 га; Михальчанський, 2,0 га), що територіально входять до складу РЛП "Чернівецький", який є конгломеративним об'єктом, більше ніж на 100 га знижують загальну площу заповідності Буковинського Передкарпаття (Решетюк, 2017).

Важливою характеристикою ПЗФ регіону є відсоток суворої заповідності території, яку досліджують відносно площ природно-заповідної мережі та площ загальної території району. Цей показник означає найбільш вартісні в плані охорони об'єкти природно-заповідної мережі, тому що передбачає абсолютно заповідний режим їх охорони. До ПЗТ(О) І категорії МСОП Чернівецької області належать площі заповідних зон трьох функціонуючих НПП та 38 заповідних урочищ (таблиця), які і визначають відсоток суворої заповідності регіону (у межах площ ПЗФ – це 11,82%, площ районів – 0,69%). Потрібно відзначити: низький індекс цього показника для Сторожинецького району (0,49%), де попередньо був вказаний найвищий відсоток заповідності в області (34,55%); найвищий індекс у межах ПЗФ для Герцаївського району (54,26%), який має один із найнижчих показників заповідання (0,46%); відсутність подібного статусу охорони у заповідних об'єктів Кельменецького, Новоселицького, Сокирянського районів та у м. Чернівці.

Якість заповідної мережі також необхідно встановлювати за коефіцієнтом інсуляризованості, який свідчить про величину об'єктів ПЗФ та їхню стійкість (інсуляризація – розчленування єдиних природних масивів на невеликі площі). На думку Ю.А. Злобіна та його співавторів (Злобін, Панченко, Скляр, 1999), гранична площа природно-заповідних об'єктів, яку можна вважати екологічно стабільною, в Україні складає 50 га. Серед складових заповідної мережі Буковини 88,5% об'єктів мають нестійкі площі, значення яких в збереженні біо- і ландшафтного різноманіття краю незначне (разом це 2142,149 га). Показники розрахунків індексу інсуляризованості відрізняються у межах територій районів області (0,35–0,73). В цілому для території Буковини індекс інсуляризованості складає 0,52.

Репрезентативність заповідної мережі адміністративних районів Буковини (2019 р.)

Райони	Площа, га		Кількість ПЗТ(О), шт.	Відсоток заповідності,%			Індекс інсуляризованості, I	ПЗТ(О) <50 га		Показник щільності Т(О) ПЗФ, Н	Рівномірність розподілу по території, бал	Ландшафтна репрезентативність, бал	Якісний склад, бал	Природоохоронний індекс, Р
	району	загальна ПЗФ		району	МСОП			кіль- кість, шт.	площа, га					
					межі ПЗФ	межі району								
Вижницький	90 300	14716,113	24	16,30	14,69	2,40	0,44	21	130,653	0,027	3	4	3	14,6
Герцаївський	29 800	136,370	12	0,46	54,26	0,25	0,73	11	74,370	0,040	1	1	2	2,31
Глибоцький	68 600	278,750	26	0,41	9,33	0,04	0,71	25	29,750	0,038	1	2	2	7,8
Заставнівський	61 800	911,300	44	1,47	26,23	0,39	0,67	41	365,600	0,071	2	2	3	2,41
Кельменецький	67 100	2 153,550	9	3,21	-	-	0,35	6	61,250	0,013	1	2	2	2,17
Кіцманський	60 800	827,630	34	1,36	7,25	0,10	0,6	31	234,730	0,055	1	2	3	2,87
Новоселицький	73 400	957,600	13	1,30	-	-	0,46	11	72,500	0,017	1	2	2	3,89
Путильський	88 400	16113,515	36	18,23	17,32	3,16	0,43	31	133,815	0,041	3	5	3	15,63
Сокирянський	66 800	1 458,760	16	2,18	-	-	0,42	13	48,360	0,024	1	2	2	3,1
Сторожинецький	116 000	40 081,040	52	34,55	0,49	0,17	0,44	45	364,500	0,045	2	3	3	16,15
Хотинський	71 700	10 318,300	31	14,39	12,26	1,76	0,44	26	467,200	0,043	1	3	3	25,99
м. Чернівці	15 300	230,921	34	1,51	-	-	0,6	32	59,421	0,22	1	2	3	1,64
Всього	810 000	101231,700	331	12,50	11,82	0,69	0,52	293	2142,149	0,041	1,5	2,5	4	8,21

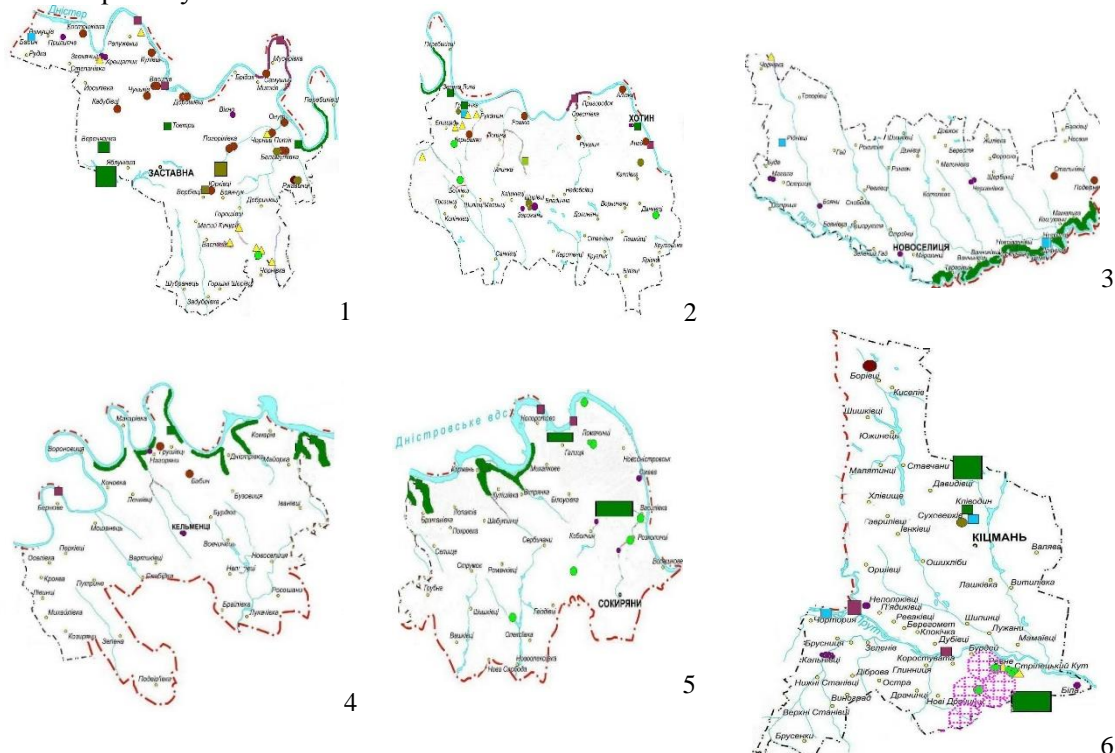
Примітки: ПЗТ(О) – природно-заповідні території та об'єкти;

ПЗФ – природно-заповідний фонд.

Цей показник визначає задовільну розчленованість площ заповідних об'єктів регіону досліджень і свідчить про посередній рівень якості природоохоронної мережі та низьку стійкість більшості її елементів.

Такі ж райони, як Герцаївський, Глибоцький, Заставнівський, Кіцманський та м. Чернівці характеризуються високим рівнем інсуляризованості, і, відповідно, відіграють менше значення в охороні біорізноманіття краю. Найбільш цінними в мережі природоохоронних територій вважають об'єкти з великими площами (достатньо стійкі біоцентри, які можуть бути ключовими територіями). Для території Буковини – це площі функціонуючих природних парків (НПП: Вижницький, Черемоський, Хотинський; РЛП: Чернівецький, Черемошський), заказників (ландшафтні: Цецино, Чорний Діл, Прутська Заплава, Бабинська стінка, Молодіївський яр, Поливанів яр, Шебутинський яр, Василівський яр, Красноільський; іхтіологічні: Орестовський, Сіретський, Черемоський, Митківський; лісові: Зарожанська дача, Петрівецький, Боргиня; зоологічний: Зубровиця), заповідних урочищ (Павлюково).

Ще одним важливим показником аналізу мережі є рівномірність розподілу охоронних об'єктів ПЗФ у регіоні. Сучасний просторовий розподіл заповідних об'єктів в межах адміністративних і фізико-географічних районів Буковини показав нерівномірний характер їх розміщення (рис. 2). Виняток складають заповідні мережі Вижницького та Путильського районів (рівномірний розподіл), Сторожинецького та Заставнівського районів (відносно рівномірний розподіл). Аналіз територіального розміщення заповідних об'єктів підтверджує строкатість показника заповідності в розрізі адміністративних районів (таблиця). Показник щільності об'єктів ПЗФ на території Чернівецької області загалом низький (становить 0,041 об'єкт / 100 км² при середньому значенні показника по Україні 1,08 об'єкт / 100 км²), найвищу щільність об'єктів виявлено у межах м. Чернівці (0,22 об'єкт / 100 км²). Причини нерівномірності розміщення ПЗТ(О) на Буковині, здебільшого, суб'єктивні, бо вони не пов'язані з поширенням природних ландшафтних комплексів в області. Сьогодні стратегічним завданням розвитку природно-заповідної справи Чернівецької області є підвищення ступеня заповідності більшості адміністративних районів до екологічно обґрунтованих показників. Це є гарантією збереження унікальних і типових природних ландшафтів, а створення і підтримання науково обґрунтованої, репрезентативної та ефективно керуваної системи територій природно-заповідного фонду збалансує соціально-економічний розвиток регіону.

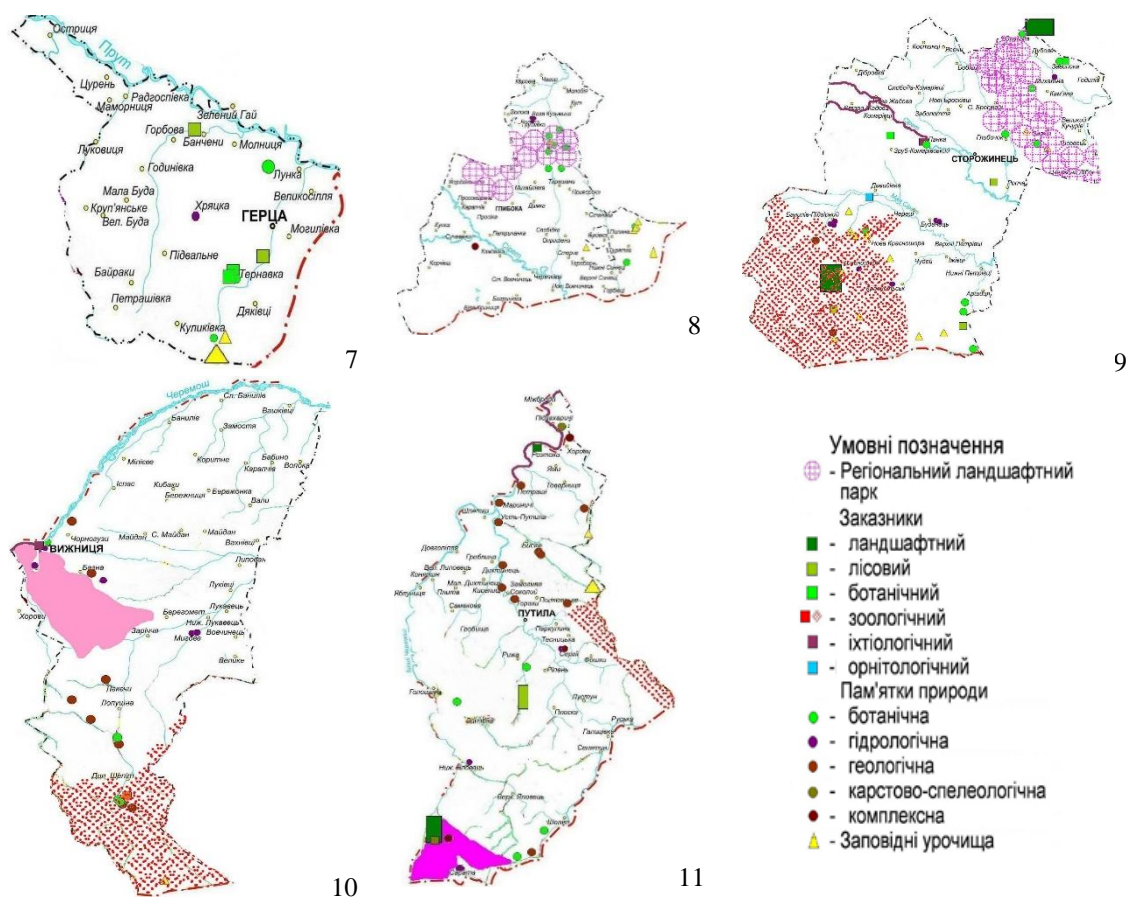

Рис. 2. Картошхема розташування природних територій та об'єктів ПЗФ Буковини (райони):
 1 – Заставнівський; 2 – Хотинський; 3 – Новоселицький;
 4 – Кельменецький; 5 – Сокирянський; 6 – Кіцманський; 7 – Герцаївський;
 8 – Глибоцький; 9 – Сторожинецький; 10 – Вижницький; 11 – Путильський

Ключовою природною особливістю регіону вважають його ландшафтно-фітоценотичне наповнення (Експрес-оцінка ..., 2010), яке повинно відповідати такому ж розмаїттю територій, які представляють ключові, сполучні, буферні та відновні елементи екомережі. Саме ландшафти повинні виступати цілісним об'єктом догляду, охорони та відтворення, тому що є системно організованими природно-територіальними утвореннями, які мають складну просторово-часову організацію, а не штучно виокремлений біокомпонент. Представленість у мережі ПЗФ Буковини основних елементів ландшафту є задовільною. Дуже високу ландшафтну репрезентативність заповідної мережі має Путильський район (5 балів), де представлені лісові природні комплекси бучин, буково-ялицево-ялинового насадження, цінний природний комплекс у верхів'ях Білого Черемошу з багатою флорою, унікальними геологічними та геоморфологічними утвореннями, джерелами мінеральних вод, геологічні і карстово-спелеологічні утворення у тріасово-юрських вапняках, водні та геологічні об'єкти, водоспади. Високу ландшафтну репрезентативність відображає мережа Вижницького району (4 бали), де представлені природні ландшафти Буковинських Карпат з унікальними історико-культурними комплексами, водні та геологічні об'єкти, мінеральні джерела, водоспади. Достатню ландшафтну репрезентативність (3 бали) відображають мережі Сторожинецького та Хотинського районів, де представлені унікальні природні лісові комплекси, лучні, степові та болотні ділянки з багатим флористичним складом, геологічні та гідрологічні ландшафти з рідкісними видами флори та фауни, мінеральні джерела. Інші райони області мають задовільну та низьку ландшафтну репрезентативність. Глибше вивчення ландшафтного і біорізноманіття регіону досліджень дозволить виділити оптимальні площі, що є важливими для обґрунтування створення екомережі, та відновити втрачені природні комплекси, які дозволять сполучити ключові території між собою в єдину природно-заповідну систему, організувавши при цьому нові елементи екомережі.

При підготовці схеми екомережі Чернівецької області фахівцями виділені 5 типів сполучних територій ПЗФ (Царик, Солодкий, 2008): середньогірно-лісові; низькогірно-лісові; лісові; лісостепові; долинно-річкові, а саме: Гринявський середньогірно-лісовий, Покутсько-Буковинський низькогірно-лісовий, Прут-Сіретський лісовий, Хотинський лісовий, Товтрівський лісостеповий, Сокирянський лісостеповий, Іванківський лісостеповий, Дністровський долинно-річковий, Черемоський долинно-річковий, Прутський долинно-річковий, Сіретський долинно-річковий. Потребують заповідання геологічні та геоморфологічні витвори природи – скелі, водоспади, печери, каньйони, а також насадження, що відрізняються багатством рослинного і тваринного світу. В області досліджено понад 500 джерел мінеральних вод (Дутчак, Дутчак, 2013): заслуговують на заповідання розсоли хлоридно-натрієвого типу, що поширені у підгірній смузі області і відрізняються високою мінералізацією, а також сірководневі води, приурочені до відкладів гіпсо-ангідритів. Особливий інтерес становлять залізистосульфатноалюмінієві джерела "Лужки", хлоридні води з високою мінералізацією типу "Моршин", "Нафтуса", "Єсентуки", "Мацеста" та інші. Заповідання цих та інших цінних і унікальних природних об'єктів дозволить розширити існуючу мережу ПЗФ Буковини до 171,8 тис. га (21,2% від загальної території).

Висновки

Отже, проведений комплексний аналіз сучасної заповідної мережі Буковини показав прогалини її кількісного та якісного складу. Так, високий відсоток заповідності регіону (12,5%) включає лише 11,82% I категорії МСОП. Більше 85% площ ПЗФ мають острівний локалізований характер, недостатньо взаємодіють між собою і не можуть забезпечити повного збереження генетичного і ландшафтного різноманіття. Головним чином це зумовлено високим рівнем господарського освоєння території, внаслідок чого недостатньо забезпечуються умови територіальної єдності ділянок із природними ландшафтами, що ускладнює, а інколи й унеможливує просторові процеси біологічного обміну на ценотичному та генетичному рівнях, притаманні живій природі. Серед перспектив подальшого розвитку мережі заповідних об'єктів Чернівецької області необхідно враховувати їх вагомість для формування національної екомережі. Перспективи розвитку мережі залежать від подальшого вивчення, розширення площ та підвищення статусу охорони ключових територій локального, регіонального та національного значення.

- Андрієнко Т. Л., Онищенко В. А., Клестов М. Л. [та ін.]. Система категорій природно-заповідного фонду України та питання її оптимізації / під ред. Т.Л. Андрієнко. Київ : Фітосоціоцентр, 2001. 60 с.
- Грищенко Ю. М., Якимчук А. Ю. Природно-заповідні території та об'єкти лісового фонду (організація, охорона, управління). Рівне : Волинські обереги, 2007. 144 с.
- Дутчак С. В., Дутчак М. В. Приуроченість туристсько-рекреаційних ресурсів до природних ландшафтних комплексів (на прикладі Чернівецької області). *Наукові записки Вінницького педуніверситету*. Сер. Географія. 2013. Вип. 25. С. 81–91.
- Експрес-оцінка стану територій природно-заповідного фонду України та визначення пріоритетів щодо управління ними / Проць Б.Г., Іваненко І.Б., Ямелинець Т.С., Станчу Е. Львів : Гриф Фонд, 2010. 92 с.
- Заповідні перлини Буковини: атлас-довідник / наук. ред. І.І. Чорней, В.П. Коржик, І.В. Скільський, М.В. Білоконь, М.М. Аврам. Чернівці : Друк Арт, 2017. 256 с.
- Злобін Ю. А., Панченко С. М., Скляр В. Г. Оцінка природно-заповідного фонду Сумської області. *Заповідна справа на межі тисячоліть* (сучасний стан, проблеми і стратегія розвитку): матеріали всеукр. загальнотеор. та наук.-практ. конф. Канів, 1999. С. 51–54.
- Лебедєва Н. І., Петриченко В. В., Компанієць А. В. Сучасний стан та показники динаміки природно-заповідного фонду Запорізької області. *Вісник Запорізького національного університету*. 2016. № 1. С. 159–167.
- Лісовська А. Г., Білоконь М. В. Природно-заповідний фонд Буковини як інструмент покращення екологічної ситуації у Чернівецькій області. *Наук. Вісник Чернівецького університету*. 2010. Вип. 519–520. Географія. С. 52–55.
- Пилипенко Г. П., Тодорова С. П. Оцінка природно-заповідного фонду території Задністров'я для обґрунтування регіональної екологічної мережі. *Геополітика и екогеодинамика регионов*. 2014. Т.10, № 2. С. 714–718.

- Решетюк О. В. Типологічний аналіз заказників Буковини. *Заповідна справа*. 2016. Т. 1, Вип. 22. С. 52–57.
- Решетюк О. В. Ретроспективний і типологічний аналіз мережі заповідних об'єктів Буковинського Передкарпаття у зв'язку з її значенням для формування регіональної екомережі. *Регіональні аспекти флористичних і фауністичних досліджень*: матеріали 4 міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці : Друк Арт, 2017. С. 235–240.
- Решетюк О. В. Сучасний стан та перспективи розвитку заповідної мережі Новоселицького району (Чернівецька область). *Регіональні аспекти флористичних і фауністичних досліджень*: матеріали П'ятої міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці : Друк Арт, 2018. С. 62–67.
- Фурдичко О. І., Лавров В. В., Солодкий В. Д. Програма сталого розвитку Буковини. *Агроекологічний журн.* 2007. № 2. С. 16–24.
- Царик Й., Солодкий В. Програма розвитку заповідної справи Чернівецької області. *Вісник Львів. ун-ту*. Серія біологічна. 2008. Вип. 48. С. 83–88.
- Несторяк Ю.Ю. Мережа природно-заповідних територій – основа стійкого розвитку лісів Чернівецької області. *Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка"*. 2010. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>

Рекомендує до друку
В.С. Гавриленко